

жорстокого поводження. Вважаємо за доцільне включення аналогічних норм і у кримінальне законодавство України.

У системі кримінально-правової протидії домашньому насильству у Великобританії особливої уваги заслуговує так званий «Закон Клер». Так, людина може звернутися в поліцію, щоб перевірити чи має партнер «насильницьке минуле». Поліція зобов'язана провести за такими запитами спеціальну перевірку та за її результатами проінформувати заявника [1, с. 39].

На підставі аналізу досвіду кримінально-правової протидії домашньому насильству у Великобританії, Франції та Польщі вважаємо за доцільне включення у законодавство України норм щодо визнання вчинення злочину щодо подружжя чи партнера обтяжуючою обставиною щодо всіх злочинів, можливості виселення кривдника з дому як до, так і після ув'язнення, можливості негайного вилучення без рішення суду дитини, яка зазнає жорстокого поводження, криміналізації інцесту та погроз вчинення домашнього насильства, можливості перевірки партнера на насильницьке минуле.

Список використаних джерел

1. Міжнародний досвід попередження та протидії домашньому насильству: монографія / А. О. Галай, В. О. Галай, Л. О. Головка, В. В. Муранова та ін. / за заг. ред. А. О. Галай. Київ: КНТ. 2014. 160 с.

2. Code pénal. URL: https://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do;jsessionid=A0F3FAD8A018BB1EB9389A88ED747D96.tplgfr25s_2?idSectionTA=LEGISCTA000006165281&cidTexte=LEGITEXT000006070719&dateTexte=20180321 (Last accessed: 24.10.2019).

3. Kodeks karny. URL: <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19970880553/U/D19970553Lj.pdf> (Last accessed: 24.10.2019).

Озірна М. В.,

здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
Донецького юридичного інституту
МВС України

Науковий керівник: доцент кафедри
кримінально-правових дисциплін та
судових експертиз Донецького юридичного
інституту МВС України, кандидат юридичних
наук, доцент *Політова А. С.*

ЗАКОНОДАВЧІ ІНІЦІАТИВИ ЩОДО ЗАПРОВАДЖЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОСТУПКУ В КК УКРАЇНИ

Кримінальне право України в сучасних умовах зазнало багато змін, обумовлених динамікою суспільних процесів. Одним із напрямків реформування кримінального законодавства відповідно до Концепції реформування кримінальної юстиції, схваленої Рішенням Ради національної

безпеки та оборони України від 15.02.2008 «Про хід реформування системи кримінальної юстиції та правоохоронних органів» та затверджені Указом Президента України від 08.04.2008 № 311/2008, є впровадження в кримінальне законодавство України кримінального (підсудного) проступку.

Ще до Концепції реформування кримінальної юстиції України, затверджені Указом Президента України від 08.04.2008 № 311/2008, В. О. Навроцький пропонував сформувати перелік кримінальних проступків за рахунок діянь, які зараз віднесені до категорії злочинів невеликої тяжкості (але за які не передбачене позбавлення волі), ряду інших злочинів, а також тих адміністративних правопорушень, за які може бути застосовано арешт; Особливу частину КК України поділити на дві структурні одиниці («книжки»): одну присвятити злочинам, другу – кримінальним проступкам; у Загальній частині КК України виділити особливості, що впливають з виокремлення кримінальних проступків; щодо останніх застосовувати спрощену процедуру розслідування, примирну процедуру та угоду про визнання вини тощо [1].

Аналіз деяких законодавчих ініціатив народних депутатів України дозволяє констатувати, що ще до прийняття КПК України у Верховній Раді України перебувало два проекти щодо внесення змін у Кримінальний кодекс України у зв'язку із запровадження інституту кримінального проступку, які активно обговорювались фахівцями з кримінального права у наукових статтях, на наукових заходах різного рівня – конференціях, семінарах, засіданнях за круглим столом. Вченими-фахівцями висловлювалась однозначна позиція щодо неприпустимості прийняття цих законопроектів, а висловлені критичні зауваження щодо їх змісту, законодавчої техніки говорили про необхідність здійснення подальших наукових розробок інституту кримінальних проступків.

Розпорядженням Президента України від 30.05.2012 № 98/2012-рп «Про робочу групу з питань реформування законодавства про адміністративні правопорушення та запровадження інституту кримінальних проступків» було створено робочу групу з питань реформування законодавства про адміністративні правопорушення та запровадження інституту кримінальних проступків. Відповідно до п. 4 Розпорядження робоча група повинна була підготувати та подати у тримісячний строк пропозиції щодо проектів кодексу про адміністративні проступки, закону про кримінальні проступки та відповідних змін до Кримінального кодексу України. Проте, у термін, визначений у розпорядженні, не було підготовлено ніякого нормативно-правового акту щодо законодавчого закріплення поняття кримінального проступку та запровадження інституту кримінального проступку у КК України.

У січні 2013 року було зареєстровано новий законопроект, підготовлений народним депутатом України В.Д. Швецем «Проект Закону країни «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо введення інституту кримінальних проступків» (реєстр. № 1202 від 08.01.2013) [2].

Вищезазначений законопроект також було проаналізовано вченими. Так, зокрема, аналізуючи окремі положення «Проекту Закону країни «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо введення інституту кримінальних проступків» (реєстр. № 1202 від 08.01.2013) А.С. Політова робить висновок про необхідність його повернення суб'єкту права законодавчої ініціативи на доопрацювання [3].

У законопроекті «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо введення інституту кримінальних проступків», який було підготовлено народним депутатом України В.С. Малишевим (реєстр. № 3438 від 17.10.2013) [4], під кримінальним проступком розглядалося діяння, за яке передбачено покарання у вигляді арешту на строк не більше ніж шість місяців, обмеження волі на строк до двох років або інше, більш м'яке покарання, за винятком основного покарання у вигляді штрафу в розмірі понад тисячу неоподаткованих мінімумів доходів громадян. Основним недоліком цього законопроекту було те, що кримінальні проступки в окремий розділ не виділялись. Враховуючи численні зауваження та висновок Головного науково-експертного управління від 21.02.2014, в якому зазначено, що проект побудований на теоретично вразливих концептуальних засадах, наслідком чого є наявність у ньому багатьох змістовно невдалих та юридично некоректних положень, цей законопроект було відхилено.

Що ж стосується положень «Проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реалізації положень Кримінального процесуального кодексу України» (реєстр. № 4712 від 16.04.2014), то з впевненістю можна стверджувати, що більшість положень цього законопроекту повторює попередні проекти, а саме реєстр. № 1202, 3438 і 4712. У цьому законопроекті під кримінальним проступком пропонувалося визначати передбачене Загальною частиною та Книгою 2 Особливої частини КК суспільно небезпечне винне діяння (дія або бездіяльність), учинене суб'єктом проступку, за відсутності у цьому діянні ознак злочину. Це визначення дає більш конкретне тлумачення поняття кримінального проступку, проте не розкриває його правової природи та не вказує критерії диференціації кримінальних правопорушень.

Проектом Закону України «Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запровадження кримінальних проступків» (реєстр. № 2897 від 19.05.2015), який підготовлено колективом народних депутатів України, зокрема Кожем'якіним А.А., Паламарчуком М.П., Мосійчуком І.В., Костенко П.П., Купрієм В.М., Бухаревим В.В., Мацолою Р.М., Іщенко В.О., Палатним А.Л., Сотник О.С. [5], пропонувався новий підхід до визначення понять кримінального проступку та злочину. Так, автори законопроекту вважали, що кримінальним проступком є каране згідно із Загальною частиною та Книгою 2 Особливої частини цього Кодексу винне протиправне діяння (дія або бездіяльність), учинене суб'єктом проступку, яке заподіює шкоду або створює загрозу заподіяння шкоди особі,

суспільству чи державі. У свою чергу, злочином є каране згідно із Загальною частиною та Книгою I Особливої частини цього Кодексу винне діяння протиправне (дія або бездіяльність), вчинене суб'єктом злочину, яке заподіює шкоду або створює загрозу заподіяння шкоди особі, суспільству, державі чи людству. Ми вважаємо, що виходячи із запропонованих визначень кримінального проступку та злочину не зовсім зрозуміла різниця між видами кримінальних правопорушень, а отже, надані ініціаторами проекту визначення кримінального проступку та злочину є майже ідентичними. Після розгляду цього проекту Закону, його було відхилено.

22 листопада 2018 року Верховною Радою було прийнято «Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень» (реєстр. №7279-д від 20.04.2018), який було підготовлено народними депутатами України Кожем'якіним А.А., Паламарчуком М.П., Котвіцьким І.О., Соляр В.М., Шенцевим Д.О., Раззадовським В.Й.

19 квітня 2019 року Президент України Петро Порошенко підписав Закон «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень». Закон набере чинності 1 січня 2020 року.

Відповідно до статті 12 зазначеного Закону під кримінальним проступком розуміти передбачене цим Кодексом діяння (дія чи бездіяльність), за вчинення якого передбачене основне покарання у виді штрафу в розмірі не більше трьох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або інше покарання, не пов'язане з позбавленням волі.

Вважаємо, що запровадження інституту кримінального проступку хоча й наблизить національний Закон України про кримінальну відповідальність до законодавства країн Європейського Союзу, проте потребує свого подальшого доопрацювання на концептуальному рівні з урахуванням сучасних досягнень науки кримінального, кримінального процесуального та адміністративного права, а також тенденцій гуманізації законодавства України про кримінальну відповідальність.

Крім того, вважаємо, що запровадження інституту кримінальних проступків дасть можливість спростити кримінальне провадження у ряді випадків та підтвердити політику гуманізації, курс на яку було взято з прийняттям нового КПК України. Проте цей інститут необхідно належним чином узгодити з інститутами злочину та адміністративного правопорушення та внести відповідні зміни в усі нормативно-правові акти, що регулюють ці питання.

Список використаних джерел

1. Навроцький В. Кримінальний кодекс України 2001 року: підсумки та перспективи. *Юриспруденція он-лайн*. URL: // [http:// www.lawyer.org.ua](http://www.lawyer.org.ua).
2. Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо введення інституту кримінальних проступків (проект вноситься народним

депутатом Швецем В. Д.): Проект Закону України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=45306.

3. Політова А. С. Питання кваліфікації кримінальних проступків у проекті Закону «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо введення інституту кримінальних проступків». *Перспективи розвитку діяльності органів досудового розслідування: процесуальний та організаційний аспект*: міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. (Луганськ, 29 квіт. 2013 р.). URL: <http://www.corp-lguvd.lg.ua/d130903.html>.

4. Про внесення змін до Кримінального та Кримінально процесуального кодексів України щодо введення інституту кримінальних проступків (проект вноситься народним депутатом В.С. Малишевим). Проект Закону України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=48706.

5. Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запровадження кримінальних проступків (проект вноситься народними депутатами Кожем'якіним А.А., Паламарчуком М.П., Мосійчуком І.В., Костенко П.П., Купрієм В.М., Бухаревим В.В., Мацолою Р.М., Іщенко В.О., Палатним А.Л., Сотник О.С.). [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=55214.

Петриченко О. П.,

аспірант кафедри кримінального права
Національної академії внутрішніх справ

ПЕРСПЕКТИВИ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ В КРИМІНАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ВИЇЗД ЗА КОРДОН З ТЕРОРИСТИЧНОЮ МЕТОЮ

У Преамбулі Конституції України наголошено на європейській ідентичності Українського народу, незворотності європейського та євроатлантичного курсу, а однією із засад зовнішньої політики України відповідно до статті 11 Закону України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» є забезпечення інтеграції України в європейський політичний, економічний, правовий простір з метою набуття членства в Європейському Союзі.

Україна, з метою виконання взятих на себе зобов'язань у напрямку європейської інтеграції і як член Ради Європи, має обов'язок гармонізувати кримінальне законодавство у сфері протидії тероризму з відповідними положеннями міжнародно-правових документів.

Так, з метою імплементації Конвенції Ради Європи про запобігання тероризму від 16 травня 2005 року (далі – Конвенція) [1], Законом України від 21 вересня 2006 року № 170-V були внесені зміни до ст. 258 Кримінального кодексу України (далі – КК України), а також запроваджені нові ст.ст. 258-1 – 258-4 КК України.